

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט מוהנד חלאילה

תובעים

1. זוויא האשול
2. רידא האשול
3. ריזאק האשול
4. ראנה ג'ובראן
5. רים אשקר

נגד

נתבעים

1. גיריס האשול
2. כייתי האשול

פסק דין

1. תביעה כספית לפיצוי בגין לשון הרע ע"ס 100,000 ₪.
- 2.
3. התובעת אם וארבעת ילדיה תושבי גוש חלב, כפר יאסיף וחיה טוענים כי בתאריך 21.10.2020
4. במהלך הלווית אבי המשפחה המנוח פאוזי האשול ז"ל – (להלן: "המנוח") – שהתקיימה בכפר
5. גוש חלב – ובעת שהכומר סאנדי חביב ספד למנוח ודיבר בשבח משפחתו, התפרץ אחי המנוח הנתבע
6. 1 (להלן: "הנתבע") בצעקות כלפי הכומר סאנדי שהוא שקרן, קילל את התובעים וטען כי המנוח
7. ואשתו גידלו את ילדיהם ללא ערכים והם חזירים ושקרנים; – כל זאת בעיצומה של ההלוויה
8. ולאוזני כ - 200 משתתפים ותוך שהוא גורם בהלה, בוש, עלבון ומצוקה רבה לתובעים, (סעיף 21
9. לכתב התביעה).
- 10.
11. 2.א.א לא די בכך – הנתבעת 2 – אשתו של הנתבע, (להלן: "הנתבעת") פרסמה למחרת היום
12. פוסט בו כתבה את הדברים הבאים –
- 13.
14. "נתן לי מכות – בכה והתלונן ראשון. תעשו מה שבא לכם, אנשים ללא תרבות, האריה לא מתרגש
15. מנביחות הכלבים. כל כלב יבוא יומו, מכס לאלוהים..".
- 16.
17. 2.ב. הנתבעת הוסיפה ופרסמה פוסט נוסף בו כתבה:

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

1 "כל אחד יודע מי ומה הוא, אני לא הזכרתי אף שם כל אחד יודע מי הוא".

2
3 3.לטענת התובעים – מאחר שגוש חלב כפר קטן בו כולם מכירים את כולם – היה ברור לגולשים
4 כי הכוונה אינה אלא לתובעים.

5
6 4.התובעים מבקשים – נוסף על החיוב הכספי – לחייב את הנתבע לפרסם התנצלות בנוסח שייקבע
7 בית המשפט.

8
9 5.הנתבע טען בהגנתו כי התביעה הוגשה בשל סכסוך משפחתי; הפוסט שפורסם אינו מהווה לשון
10 הרע ואינו מכוון אל התובעים; דברי הנתבע אינם מהווים לשון הרע; עומדת לו הגנת תום הלב;
11 האמירות המיוחסות לנתבע בסעיף 21 לכתב התביעה לא נאמרו על ידו והן מוכחות. לא מדובר
12 בקללות וגידופים; הנתבע התפרץ אומנם לדברי הכומר באומרו כי דברי הכומר בכל הקשור לתובעת
13 1 (אשת המנוח) אינם אמת אך לא אמר את מה שנטען בסעיף 21 לכתב התביעה. הנתבע הביע את
14 תחושותיו הסובייקטיביות ואין בכך משום לשון הרע; הפוסטים שפרסמה הנתבעת הם בגדר זוטי
15 דברים.

16 דיון והכרעה:

17 העדויות –

18 העד עימאד האשול –

19
20
21 6.א.קרוב משפחה – העד עימאד האשול עובד סוציאלי במקצועו שנכח בהלוויה – מסר בחקירתו
22 הראשית כי כשהכומר דיבר בשבח אשתו וילדיו של המנוח הנתבע "התפרץ בצורה מאוד קולנית
23 ואגרסיבית, אני אישית כאילו ניסיתי להתחבא בין האנשים".

24
25
26
27 "הוא אמר הרבה דברים, אבל חלק מהדברים הוא אמר כאילו כיוון את הדיבור שלו לכומר, הוא
28 אמר לו אתה טועה הוא לא חייב את הילדים שלו, הוא לא היה לו זמן לילדים שלו, והילדים שלו
29 לא מחונכים, והבנות שלו לא מחונכות, והוסיף עוד כל מיני דברים. מרוב כאילו האלמנט
30 ההפתעה אז אתה גם לא רוצה לראות. אני גם לא רציתי כאילו לראות ולא רציתי לשמוע, אני
31 זוכר את זה כאילו שזה קורה היום..."

32
33 6.ב.לשאלה אם נאמרה המילה "חזירים" ו"כלבים" השיב כי :

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

1
2 "כלבים שמעתי, אבל חזירים אני לא זוכר אני מתנצל אני לא זוכר את הכל. אני אמרתי לכבודך,
3 לכבוד בית המשפט שבשלב מסוים כבר לא רציתי לשמוע ולא לראות".
4

5 ג.העד הוסיף כי האולם היה מלא וכי היו מעל 150 אנשים.
6

7 ד.בחקירתו הנגדית השיב כי הקרבה המשפחתית שלו לשני הצדדים היא אותה קרבה – דור
8 שלישי של בני דודים; אישר כי הוא לא ביחסים טובים עם הנתבעים; למשמע הדברים "כולם
9 השתתקו בחצי דקה הראשונה כל האנשים השתתקו, אפילו הכומר השתתק זה היה משהו
10 מבהיל, תשמע אני אף פעם לא קרה לי דבר כזה בהלוויה". ו- "מילים מדויקות אני לא זוכר, אבל
11 אני את רוח הדברים שעוזי לא ידע לחנך, ולא ידע לגדל, ולא עשה משפחה טובה. במילים
12 ספציפיות אני לא כל כך זוכר, אבל אני זוכר את התוכן של הדברים את רוח הדברים של
13 הנאמר".
14

עדות התובע ריזק האשול –

15
16
17 א.התובע ריזק, (להלן: "ריזק") חזר בתצהיר עדותו הראשית על עיקרי כתב התביעה.
18

19 ב.בחקירות הנגדית השיב כי כל מי שנמצא שמע את הדברים; הנתבע פנה לכומר ואמר לו
20 "שקרן"; הנתבע התפרץ ואמר לכומר שהדברים שלו לא נכונים והם כזב, ושאנחנו לא מחונכים,
21 ושנחנו כלבים וחזירים, ואז הייתה המולה מהאנשים, היה כאילו קודם כל היה רגע של שתיקה,
22 של הלם, אחר כך הייתה המולה של צעקות כאילו מספיק, וראיתי אותו שיוצא החוצה...".
23

24 ג.הוסיף כי אחרי ההלוויה אנשים שבאו לנחם שאלו על הפוסט שפרסמה הנתבעת –
25

26 ש: איך אנשים ידעו שזה מכוון אליכם?
27 ת: אני לא יודע איך ידעו. אבל אני אומר לך מה אנשים אמרו לנו".
28

29
30 ש: תסביר לי בדיוק כדי שאני אבין את הנקודה הזו, על סמך מה אתה קבעת
31 שזה מכוון אליכם?

32 ת: יש דברים במדויק ויש דברים שאפשר להבין מתוכן הדברים, והאנשים
33 שבאים אומרים לך תסתכל מה רשמו עליכם, אז המטרה של הכותב

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

הושגה שאנשים ראו מה נכתב ואנשים באים להגיד לנו תסתכלו מה
רושמים עליכם בדיוק יום אחרי האירוע. אז הם בדיוק הבינו שזה קשור
לזה. ואם זה היה פוסט כללי למה מחקו זה?"

עדות התובע רידא האשול:

8.א. התובע רידא האשול, (להלן: "רידא") חזר בתצהירו על עיקרי כתב התביעה.
8.ב. בחקירתו הנגדית השיב כי היחסים עם הנתבע אף פעם לא היו טובים; תוך כדי ההספד הטיח
הנתבע בכומר כי הוא שקרן; את הפוסט שפרסמה הנתבעת הוא ייחס לתובעים בגלל התזמן של
הדברים; זה היה יום אחרי ההלוויה;
8.ג. הוסיף כי הנתבע אמר על התובעים כלבים, נבלות וחזירים; אחרי שאמר את הדברים
הייתה דממה של חצי דקה עד שאנשים התאפסו; "הכומר עמד הקפיא במקום. האב סנדי בן 40
ומשהו. שמה היה נוכח גם האבא של כומר פשארה שהוא הותיק וגם סימון חדד. וכולם קפאו
במקום שמישהו קוטע את הכומר, זה לא היה אף פעם. אני לא זוכר משהו כזה בחיים שלי".

עדות הנתבע:

9.א. הנתבע חזר בתצהיר עדותו הראשית על עיקרי הגנתו והוסיף כי ככל שנאמר על ידי הכומר כי
התובעת 1 גידלה את ילדיה על הצד הטוב היור הרי שטנעה זו אינה נכונה כלל; מה שהפריע לו
הוא שהכומר אמר דברי שבח על משפחת המנוח אך זנח את המנוח והדבר גרם לנתבע להרגיש
השפלה עבור אחיו המנוח, לכן הוא מחה על כך.

9.ב. הוסיף כי לא אמר לכומר שקרן והוא מכבד אותו.

9.ג. בחקירתו הנגדית השיב כי ראה בפייסבוק כי אחיו נפטר; אף אחד לא הודיע לו; התובעים לא
רצו לראות אותו בהלוויה; הוא הורחק בטרם הספיק אפילו להגיד מילה, "לא כלבים, לא חיות,
לא שום דבר. כולם שיקרו פה"; כשהוטח בו כי בדיון בבקשה לצו הטרדה מאיימת אמר בבית
המשפט כי אמר לכומר "אתה מדבר משהו טעות לא מדבר את האמת" השיב כי "לא אמרתי".
; אישר כי נדחף החוצה אך טען כי זה היה בגלל שהרים את היד על מנת לקבל רשות הדיבור ולא
בגלל שאמר את המיוחס לו בכתב התביעה;

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

1
2 9.ד. עוד טען כי כשחזר הביתה סיפר לאשתו כי לא נתנו לו להגיד שלום לאח שלו וכי רצה לדבר
3 עם הכומר ולא נתנו לו. לשאלה עם מי הנתבעת הייתה מסוכסכת באותו שבוע השיב כי "מה
4 אכפת לך עם מי מסוכסכת? מה אתה צריך להיכנס למשפחה שלי?"
5
6 "ש: אני שואל אותך, עם מי הייתה מסוכסכת בשבוע הזה?
7 ת: יכול להיות עם אח שלה בחוץ לארץ
8 ש: איך קוראים לו?
9 ת: מה אכפת לך? אני לא רוצה להגיד לך. היא כתבה שם שהיה כלב, אני לא
10 אמרתי שהוא כלב אף פעם. יכולתי להגיד שהוא זייפן וגנב, הייתי יכול
11 להגיד עם התוכניות שלי ששם במחשב".
12
13
14

עדות הנתבעת –

15
16 10.א. הנתבעת חזרה בתצהיר עדותה הראשית על עיקרי גרסתה לרבות הטענה כי הפוסט
17 שפיסרמה אינו מכון כלל לתובעים וכי מדובר בזוטי דברים.
18
19 10.ב. בחקירתה הנגדית השיבה כי אביה היה בהלוויה; הוא לא סיפר לה שום דבר; כשנשאלה אם
20 הייתה מסוכסכת עם מישוהו באותו שבוע השיבה "זה משהו אישי מה אכפת לך? אולי יש לי חבר
21 ואני מסוכסכת איתו בוא נגיד, מה זה מעניין אותך?"; הוסיפה כי היא לא מתחרטת על שני
22 הפוסטים "כי זה משהו אישי ולא התכוונתי לאף אחד. למה להתחרט?";
23
24 10.ג. עוד השביה בחקירתה הנגדית כי היא לא הלכה להלוויה בגלל שהבת שלה הייתה אחרי ניתוח
25 מוח בין חיים ומוות, היא לא יכולה לעזוב אותה וללכת להלוויה.
26

הכרעה:

27
28
29 11.א. לאחר ששמעתי את העדויות ובחנתי את מוצגים ואת סיכומי הצדדים – באתי למסקנה כי
30 עלי לקבל את התביעה אם כי לא בכל סכומה.
31
32 11.ב. הדברים המיוחסים לנתבע בסעיף 21 לכתב התביעה נאמרו על ידו במהלך ההספד.
33

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

11.ג. מדובר ללא ספק באמירות שמהוות לשון הרע.

2

11.ד. כן שוכנעתי – אל נכון – כי הפוסטים שפירסמה הנתבעת מהווים לשון הרע והם מכוונים אל התובעים וכך אף הובן הדבר בציבור שנחשף לאותם פוסטים.

5

12. להלן אפרט את הראיות, השיקולים והנימוקים עליהם מתבססות קביעות אלו:

7

12.א. אני מאמין לעדותם של התובעים **רידא וריזק** וכן לעד מטעמם **עימאד האשול**. עדותם לא נסתרה, עשתה עלי רושם חיובי והתתרשמתי אל נכון כי חוו את אשר תיארו לפני במהלך עדותם.

10

12.ב. חיזוק למכביר לעדותם של התובעים אני מוצא בעובדה הלבתי שנויה במחלוקת כי הנתבע הורחק מהמקום. (פרוטקול עמוד 21 שורה 33).

13

אומנם הנתבע טען כי דחפו אותו החוצה בגלל שהרים ידו על מנת לבקש רשות הדיבור – אך לא סביר כי אדם יורחק בכוח מארוע של הלוויה רק בגלל שביקש רשות הדיבור – אין זאת אלא שהנתבע עשה דבר חריג.

16

12.ג. הדברים שאמר הנתבע במסגרת הדיון בבקשה למתן צו למניעת הטרדה מאיימת אף הם מהווים הודאת בעל דין שמסייעת לגרסת התובעים, וכך אמר –

19

12.ד. **אני אמרתי לכוזר אתה מדבר משהו טעות אתה לא מדבר את האמת כי אתה לא מכיר אותם הם הפוך ממה שאתה אומר.... אמרתי לו מה שאתה מדבר זה לא נכון אדי גובראן מושך אותי ביד וזורק אותי החוצה ומסלק אותי מבית הקברות זה מה שקרה...".**

22

ראו פרוטוקול – **נספח ג'** לתצהיר של **ריזק**.

25

12.ד. **אי הבאת אף עד מטעם הנתבעים** – הנתבעים אישור כי אבי הנתבעת היה בהלוויה. הוא לא זומן למתן עדות.

27

12.ה. גם אם תתקבל הטענה כי בשל גילו המבוגר של אבי הנתבעת לא ניתן היה לזמנו – נשאלת השאלה כיצד זה מתוך כ 200 משתתפים לא זימנו הנתבעים אפילו עד אחד שיזים את טענות התובעים.

31

(וכאן אציין כי אומנם קיים כלל לפיו **"לא ראינו" אינה מהווה ראיה** אך לכלל זה חריג והוא כאשר על פי הנסיבות הכרח הוא כי העד היה רואה. בנסיבות של המקרה שלנו ניתן בהחלט לתת

34

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

משקל לעדות של עד שיבוא ויגיד כי היה נוכח ולא שמע. שכן מדובר בארוע שנגמר בהחרקה תוך כדי הספד כשמן הסתם כולם הקישוב לדברי הכומר ולכן לא ייתכן כי הדברים נאמרו ואיש לא שמע).

12.ו. כך בעוד עדותם של רידא וריזק מסייעות זו לזו והן מקבלות סיוע למכביר מעדותו של עימאד האשול – נותרה עדותו של הנתבע כעדות יחידה של בעל דין.

13. הטענה של הנתבע לפיה מה שההבעיר את חמתו הוא שהכומר דיבר בשבחם של התובעים אך זנח את המונח אינה סבריה. הטקסט הדתי נוקשה ולא סביר כי הכומר זנח את המונח. אין זאת כי הנתבע מחפש תירוץ להצדקת התנהגותו החרגה.

14. אין ספק כי הטחה בתובעים כי הם "לא מחונכים" וכי הם "כלבים" ו"חזירים", במהלך הלוויית אב המשפחה המנוח – מהווה לשון הרע.

15.א.גם אם נלך לשיטתו של הנתבע ונניח כי כל שנאמר על ידו לכומר הוא שהוא טועה באומרו דברי שבח לזכות התובעים וכי ההיפך הוא הנכון, הרי שגם דברים אלה מהווים לשון הרע שכן בדברים הנ"ל כשהם נאמרים בהלוויה במהלך הספד – יש כדי לבזות ולהשפיל את התובעים בעיני הבריות ולעשותם מטרה לבז וללעג.

15.ב. קשה לדמיין במה יותר גרועה ופוגענית לאמירת הדברים שהנתבע עצמו הודה כי אמר.

16.ובאשר לפוסטים שפירסמה הנתבעת ובהם כתבה כי כל כלב יבוא יומו וכי האריה לא מתרגש מנביחות הכלבים –

16.א. אין מחלוקת כי הדברים נכתבו למחרת יום ההלוויה.

16.ב.אכן העבודה שלא ננקבו שמות באותם שני פוסטים מיותרים – מעוררת קושי אך לאחר לבטים באתי מסקנה כי יש לקבוע כי הם מכוונים לתובעים וכי אנשי הכפר הבינו זאת וביתר פירוט:

16.ב.1. מבחינת החוק – אין הכרח בנקיבת שם הנפגע. ראו נוסח סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע תשכ"ה 1965.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

1.ב.16. בשל חריגותו היתירה של האירוע ובהיתנן כי מדובר בכפר ממש קטן שבו כולם מכירים את כולם – מובן מאילו כי הארוע היווה משוא לרכילות והתשפט כאשר בשדה קוצים.

16.ב.2. הנה כי כן – משפרוסמו הפוסטים הנ"ל על ידי הנתבעת למחרת יום הארוע חזקה על הקרואים כי הבינו כי הום מכוונים אל התובעים. זה גם מה שקרה בפועל – ראו עדותו של ריזק בנוגע להתעניינות המנחמים בפוסטים. (סעיף 7.ג לפסק הדין).

16.ב.3. בנסיבות אלו – עבר נטל הבאת הראיות אל הנתבעים באופן שהיה עליהם להצביע על אדם אחר אליו כוונו הדברים.

16.ב.4. ברם – הנתבעים לא הרימו את נטל הבאת הראיות אלא בחרו למלא פיהם מים ולא היו מוכנים – לא בתצהירי עדותם הראשית אף לא בחקירה הנגדית – לגלות מיהו צד ג' אליו כוונו הדברים.

ודוק - לו הצביעו הנתבעים על **צד ג'** כלשהו כמי שאליו כוונו הדברים – כי אז היה חוזר נטל הבאת הראיות לשכמם של התובעים והם היו צריכי להביא ראיות על מנת להכויח כי דווקא אליהם כוונו הפוסטים. אך משנשאר הנטל על שכמם של הנתבעים והם לא טרחו להרימו, לא נותר אלא לקבוע – בהינתן הנסיבות שפירטנו – כי הפוסטים כוונו אל התובעים.

17. אשר לשאלה אם תוכן הפוסטיחם מהווה לשון הרע – אבהיר כי המילה "כלבים" בתרבות הערבית היא בעלת קונוטציה שלילית הרבה יותר מאשר בתרבות המערבית ויש בציבור הערבי אף מי שרואה בכלב חיה טמאה שאסור לגעת בה.

סעד –

18. לאחר שבאתי עד הלום – עלי לקבוע את סכום הפיצוי שמגיע לתובעים – ובכך התלבטתי לא מעט –

18.א. המקרה חריג ולא מצאתי לו תקדים בפסיקה.

18.ב. הדברים קשים בעיקר בשל הבמה שבה נאמרו.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 44473-12-20 האשול ואח' נ' האשול ואח'

תיק חיצוני:

18.ג. בשל החריגות היתרה של הארוע יש להניח כי התפשט והגיע לידיעת רבים שלא נכחו בהלוויה.

18.ד. אוסיף ואומר כי תהיתי אם הנתבע עצמו מודע לחומרת המעשה. לאחר ששמעתי את דבריו – בהתרשמות בלתי אמצעית – יש לי ספק בכך.

לו היה מודע לחומרת הדברים – כי אז היה נמנע מאמירתם שהרי באמירת הדברים באותו מעמד – פגע גם, ובעיקר, בעצמו ובתדמית שלו בציבור.

19. על יסוד כל האמור ולאחר ששקלית בדבר –

אני מחייב את הנתבע לשלם לכל אחד מהתובעים פיצויים בסך של 10,000 ₪.

אני מחייב את הנתבעת לשלם לכל אחד מהתובעים פיצוי בסך של 1,500 ₪.

כמו כן ישלמו הנתבעים, ביחד ולחוד, לתובעים הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך כולל של 6,000 ₪.

אשר לבקשה לחיוב בפרסום התנצלות

מדובר בארוע ישן; הדברים שנאמרו הם קללות ומן הסתם לא שינו את דעתו החיובית של הציבור על התובעים. פרסום מכתב התנצלות כעת יעלה מן האוב ארוע מצער ששקע במצולות הנשיה. על כן לא ראיתי צורך בפרסום התנצלות.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, כ"ח ניסן תשפ"ה, 26 אפריל 2025, בהעדר הצדדים.

מוהנד חלאילה, שופט